

عهدنامه تاریخی

میان دو حکومت ملی آذربایجان و کردستان

همزمان با خروج ارتش اتحاد شوروی از خاک ایران- در جریان جنگ و مطابق قرار کنفرانس تهران از جنوب و شمال ارتش متحدین (انگلیس و شوروی) برای مقابله با آلمان وارد خاک ایران شده بودند- و بدنبال مذاکرات و توافق های بدست آمده در سفر نخست وزیر ایران "قوام السلطنه" به مسکو، در ایران دو حکومت ملی و محلی (در کردستان و آذربایجان) یکی از تاریخی ترین عهدنامه های مترقی را میان خود برقرار می کنند. یکسال از تاسیس این دو حکومت ملی و جمهوری محلی گذشته و آنها با بهره گیری از تجربه تاریخی ناشی از عدم اتحاد نیروهای مترقی و یورش حکومت های مرتجع مرکزی در طول تاریخ معاصر ایران، سرانجام و بدنبال یک سلسله مذاکرات عهدنامه تاریخی دو حکومت کردستان و آذربایجان را منعقد کردند. مطبوعات تهران که هنوز سیاست دولت و دربار شاهنشاهی را یورش به این دو حکومت نمی دانستند و بویژه دولت نشانه هائی از آن را بروز نمی داد، اخبار مربوط به این تحولات را با احتیاط و مختصر منتشر می کردند. در دو بخش مهم از خاک ایران جمهوری ملی تشکیل شده بود و در مرکز دربار سلطنتی مستقر بود. علاوه بر نبرد انقلاب و ارتجاع، اکنون تضاد میان دو سیستم حکومتی نیز در برابر دیدگاه مردم قرار گرفته بود. مردم در سایر نقاط ایران با نظامی جمهوری و آن هم نظامی مردمی و مترقی که بر مبنای رای و پارلمان و انتخاب مردم تشکیل شده بود آشنا می شدند و حکومت سلطنتی در منگنه قرار گرفته بود. دولت قوام - حداقل به ظاهر- می کوشید چهره ای منتخب و پارلمانی از قوه مجریه بسازد و به همین دلیل فرمان انتخابات آزاد را صادر کرد، اما دربار شاهنشاهی در اندیشه دیگری بود. شاه جوانی که جانشین رضا شاه دیکتاتور شده بود، و مطابق قانون اساسی اختیارات اجرائی نداشت، به پیروی از پدرش و به توصیه کارگزاران انگلیسی دربار که پدر برای پسر به ارث گذاشته بود، همان مسیری را انتخاب کرد که پدرش انتخاب کرده بود. بجای تن دادن به سلطنت و نظارت بر اجرای دقیق قانون اساسی، سرگرم پایه ریزی "حکومت" شد و مانند همان مسیری که ولایت فقیه و رهبر در جمهوری اسلامی طی دو دهه گذشته طی کرد، به قوای نظامی متوسل شد و ابتدا به ژنرال ها و پادگان های نظامی پناه برد و سپس فرمانده کل آنها شد. در این سال ها، شاه جوان بجای مطالعه دقیق تر قانون اساسی و گسترش نهادهای ناظر بر این قانون و دفاع از آنچه از انقلاب مشروطه باقی مانده بود، سرگرم انواع توطئه ها برای کشیدن آجر از زیر پای قانون اساسی و تبدیل سلطنت به حاکمیت شد. او تاب قوام السلطنه را نیاورد، چرا که نه تنها همپراز حکومتی نمی خواست، بلکه نخست وزیری دست آموز و نوکر می خواست. او در جستجوی یک "هویدا" بود. در این دوران تنها خبری که از شاه در مطبوعات منتشر می شود، دیدارهای او از پادگان های نظامی، دادن سردوشی به فارغ التحصیلات مدرسه نظام، حضور در مراسم سان و رژه نظامی و تماشای مانورهای نظامی بود و تمام عکس هائی که از وی منتشر می شد نیز او در لباس نظامی بود و سرگرم همین امور و درکنار نظامی ها. فاجعه سرکوب دو جمهوری خودمختار و محلی در آذربایجان و کردستان و سپس کودتای 28 مرداد و فجایع تاریخی این دو رویداد سرنوشت ساز برای ملت ایران در پیش بود و شاه جویای سلطنت به توصیه مشاوران کهنه کار انگلیسی خود سرگرم آماده شدن برای دیکتاتوری دهه های 40 و 50 می شد. دو دهه ای که از 20 نگذشته نشانه های افول و سرنگونی آن نمایان شد. هیچ دیکتاتوری نتوانسته نظامی ابدی برپا کند و هیچ نظامی با

اختناق و دیکتاتوری برپا نمی ماند. این راه نه رضا شاه فهمید و نه پسر و نه رهبر کنونی جمهوری اسلامی از تجربه آنها درس آموخت. همه آنها همان جاده ای را رفتند که شاهان قاجار و ... بقیه رفتند.

با این مقدمه می رویم برای خواندن اخبار مهم نیمه اول سال 1325 از دفتر "کلیات مطبوعات" که مجلدی رسمی و دولتی است و در سال 1325 در نو بت شش ماهه منتشر می شده است و ما از روی آن اخبار را بدون هیچگونه دخالتی منتشر می کنیم. حتی فارسی آب نکشیده آن را همانگونه که در آن سال ها در مطبوعات مصطلح بوده می آوریم تا امانت داری را رعایت کرده باشیم. عناوین نیز عینا از همان دفتر است:

این عهدنامه بین آذربایجان و کردستان منعقد شد:

روز سه شنبه سوم اردیبهشت ماه عهدنامه زیر در هفت ماده بین حکومت ملی آذربایجان و حکومت ملی کردستان منعقد شد:

- 1- مبادله نمایندگان دیپلماسی بین حکومتین
 - 2- اجازه دادن به هر یک از اتباع دو حکومت برای کار کردن در ادارات حکومت دیگر.
 - 3- عقد عهدنامه بازرگانی بین دو حکومت.
 - 4- مبادله کمک های نظامی بین دو حکومت در صورت تجاوز یک حکومت ثالثی به هر یک از آنها.
 - 5- شرکت حکومتین مزبور در مذاکرات با دولت ایران در صورت تجاوز بر حقوق هر یک از آنها.
 - 6- کمک هر یک از دو حکومت به اتباع حکومت دیگر که در کشورهای آنها سکونت دارند.
 - 7- شرکت دو حکومت در تعقیب هر یک از افراد اتباعشان که بر علیه حکومت دیگر اقدام می نمایند.
- این عهده نامه را آقای پیشه وری از طرف حکومت آذربایجان و قاضی محمد از طرف حکومت کردستان امضاء نمودند.

اعزام مامور به آذربایجان

آقای سرهنگ علوی از طرف وزارت جنگ و آقای ابوالحسن ورزی از طرف اداره بازرسی نخست وزیری برای بازرسی به واقعه زد و خورد بین ژاندارم ها و نیروهای دمکرات عازم آذربایجان شدند.

شورای عالی انتخابات

روز چهارشنبه چهارم اردیبهشت ساعت 11 برحسب دعوت آقای نخست وزیر، شورای عالی انتخابات با حضور آقایان مظفر فیروز، الهیار صالح، ممقانی، موسوی زاده، سید هاشم وکیل تشکیل گردید. بدوا آقای نخست وزیر اظهار فرمودند البته آقایان مستحضر هستند که بعد از تخلیه ایران از ارتش خارجی باید طبق مقررات قانون انتخابات دوره پانزدهم آغاز شود.

چون این امر بسیار مهم و حیاتی و در سرنوشت آینده کشور بی اندازه موثر خواهد بود مورد توجه مخصوص اینجانب است مصمم هستم که نهایت آزادی بدون تحمل هیچ گونه مداخله از طرف عمال داخلی و خارجی و در نهایت صحت و بی طرفی جریان یابد. در نظر گرفتم شورای مخصوص به عضویت آقایان تشکیل دهم و انتظار دارم آقایان با نهایت جدیت در این امر مهم ملی با دولت تشیک مساعی نمایند.

آقای الهیار صالح از خدمات برجسته دولت و آقای نخست وزیر در رفع نگرانی مردم اظهار قدردانی نموده و متذکر شدند که البته باید در صحت جریان انتخابات و نظارت در آن کمال مراقبت بعمل آید و من بسهم خود حاضر هستم در نهایت صمیمیت در این راه خدمت نمایم. آقایان ممقانی و سید هاشم و موسوی زاده شرحی از خدمات برجسته آقای نخست وزیر ایراد و آقای موسوی زاده اظهار داشتند تشکیل این شورا به منظور نظارت در جریان انتخابات قدم بسیار بزرگ اصلاحی بشمار می رود و آقای مظفر فیروز وظیفه شورا را به قرار ذیل اظهار داشتند:

- 1- نظارت در تهیه مقدمات انتخابات
 - 2- نظارت در اعمال ماموریت دولت در نقاط مختلف کشور بمنظور تامین حسن جریان انتخابات
 - 3- جلوگیری از هرگونه اعمال نفوذ داخلی و خارجی. خلاصه مبادرت به کلیه اقدامات مقتضی و راهنمایی دولت جهت تامین بی طرفی کامل در انتخابات و حسن انجام آن و صحت عمل مامورین مربوطه.
- در پایان جلسه آقای الهیار صالح بسمت منشی کل شورای عالی انتخابات انتخاب و مقرر گردید آقای صالح در محل نخست وزیری دفتر شورای عالی انتخابات را تشکیل داده و مشغول انجام خدمت گردند.
- این اقدام نیز یکی از اقدامات مفید دولت جناب آقای قوام السلطنه بشمار می رود. در صورتیکه اقلاً طبقه با سواد و روشن فکر در این خصوص مواظب مامورین و جریان انتخابات بوده و بنوبه خود بنام دفاع از حقوق ملت ایران بشورای عالی انتخابات مساعدت های لازم بنمایند.

شاهنشاه در لشکر یک مرکز

روز چهارشنبه چهارم اردیبهشت در پیشگاه اعلیحضرت همایونی و در حضور آقای نخست وزیر و هیات دولت و عده ای از افسران ارشد ارتش چند نمایش نظامی در میان هنگ آهن لشکر یک بعمل آمد و پس از پایان نمایشات جالب توجه جوایز قهرمانان لشکر با حضور کلیه افسران لشکر توزیع گردید و اعلیحضرت همایونی آی سرهنگ عمیدی فرمانده لشکر 1 را مورد تقدیر ملوکانه قرار دادند.

راه توده شماره 118 08.01.2007